

L'Estiuada

PERIODICH D' INFORMACIO COMARCAL

Sortirà cada divendres durant l'estiu ☼ Redacció y Administració: CARRER DE VICH NUM. 9

Any I

Sant Hilari Sacalm, 1.^{er} Agost de 1908

Núm. 6

AVANT SEMPRE!

Me demaneu, volguts companys, unes quantes *quartilles* pel vostre setmanari ESTIUADA. Aquí les teniu. Escrites a corre-cuyta, aprofitant un moment de descans, vaig a sintetisar el meu estat d'ànima en el moment actual de sofriment, en aqueixos dos mots que encapsalen el present y mal girbat escrit *Avant sempre!*

Avant per la llibertat! avant per Catalunya! avant per l'emancipació dels pobles!

Les persecucions, les condempnes, els desterrats que vinch sofrint, junt ab altres estimats companys, en lloch de minvar en lo més mínim els meus entusiasmes, per la causa santa que defensém tots els cataláns, ens enardeixen per recomensar ab més brahó, la lluyta avuy interrompuda en defensa d'aquesta Catalunya dels meus amichs, de la que 'm separa una lley tan vergonyosa pels temps moderns com la nefasta lley de les jurisdiccions.

Es cert que anyorant l'espós y el pare ploren avuy per segona vegada, una esposa y tres fillets; es cert que 'l meu cor també plora anyorant la pau de la llar, les besades y dolceses de tres angels, però no... a fora febleses que 'ls febles no redimeixen als pobles.

Avant sempre! companys de les Guilleríes. Catalunya compta ab vosaltres que ben paleses mostres d'amor li haveu donat per conseguir lo que de dret li pertany: aixó es, la seva autonomia integral, pera fer de nostra nacionalitat un poble progressiu, tolerant, culte, obert a totes les bones accions, tancat a tots els exclusivismes.

Tenint la rahó com tenim, els nostres enemichs no passen d'insultarnos y d'escarnirnos en lo més sagrat de la nostra ànima catalana.

Ells per anar contra Catalunya ja saben juntarse, prescindint de les seves particulars opinions. L'odi; l'odi y l'enveja 'ls uneix.

Prenemne exemple cataláns; juntemnos tots sota la bandera quatre voltes barrada, símbol de nostra rassa y plantem cara al enemich comú, y no temem que amparats per la Justícia y portant la Rahó per guia, la victòria serà nostra.

Avant sempre!

PELEGRÍ LLANGORT

Amelie les Bains 25 Juliol 1908.

Tasta Olletes

III

D'ARBUCIES A SANT HILARI

La carretera d'Arbucies a Sant Hilari es interminable. Serpentejant entre boscos d'alzines y castanyers; ab una rampa sostinguda de cap á cap, la diligencia l'embesteix a pas de tortuga, y sens apressarshi poch ni molt va fent el seu camí fins a arribar al coll de Pedra-llarga, cinch minuts del poble.

No hauriem avençat duescentes pass's quan l'impertèrrit pintor, frisant per renuar l'interrompuda conversa, em va dir tot d'una:

—De modo que vostè no és modernista?

—A poch a poch. Si es que ab aquesta escopetada vol ferme confessar de pla que jo no só partidari d'eix moviment artístich que impulsa a l'animosa joventut a cercar nous ideals, consti que no m'ha comprés; però si lo que vostè vol preguntarme es si jo m'entusiasmo per les obres de nou motllo ab que vostès tracten d'embaucar al públich, apoderantse del bon sentit pera inmolcarlo en ares de sa desbordada fantasía, ja li dich desde ara que no só modernista ni ho seré en tots els dies de ma vida, mentres Déu me conservi la rahó. Ab el ben entès que lo que li dich de la pintura ho faig igualment extensiu a la poesia y fins a la música.

—Que ha dit, sant varó! Poesia! Vostè no sap els bons ratos que m'ha proporcionat la mania de fer versos.

—Me'n alegro, home, me'n alegro... Jo també'n soch una mica afectat d'aquest viciot.

—Vatualisto! De modo que vostè també cultiva les muses...

—Tant com cultivaries no li diré, però...

—Ja, ja comprench: li són simpàtiques, oy? Bravo, home, bravo! Gregui que'n tinch una verdadera alegria. Lo que sento es que tampoch en aquest punt estarem d'acord.

—Vostè dirà.

—Y tal si li diré! Miri's: jo só modernista decadentista, sense reserves ni mitjes tintes, sap? Així tal com sona... Aquella novetat en la forma,



aquella senzillesa d'expressió, l'espontaneïtat, la vaguetat, la frescura, tot, tot es pera mi d'una sublimitat incomparable. Y perquè vostè's puga formar una idea cabal del meu modo de sentir en aquesta materia, suposant que no tinch de molestarlo, me permetrè recitarli una lleugera composició que, a no ser per influencies de sota mà, hauria estat favorescuda ab un dels primers premis en els Jochs Florals d'enguany.

—Só tot orelles.

—El tema es senzillíssim: tracto de fer sentir al lector l'impressió que experimenta el meu esperit en cada una de les tres hores culminants del dia: trench d'alba, mig-jorn y plena nit, sap?

—Perfectament.—

Y el candorós poeta, ab melangiosa veu, e's ulls girats en blanch, deixant tombar damunt del front estret y llis una metxa d'ablenats cabells que li penjava fins á ran de celles, llegí

—Que tal! Què li sembla? Parli'm ab franquesa,—afegí en Velazquez tot emocionat.

Y com jo'm limités a rosegarme les puntes del bigoti cercant la manera de dirli la veritat sense agraviarlo massa, el frenétich autor, mirantme silenciós de fit a fit, com si tractés d'esbrinar en mon cervell lo que ma llengua callava, rompé, a la fi, ab que tal volta per la novetat del istil no m'havia pogut formar càrrech de la composició; que la recitava tant malament, que tornaria a repetirla...

—Com vostè vulga, però crech haverla comprés, en prova de lo qual li donaré'l meu parer ab tota franquesa. Les estrofes que vostè acaba de recitar-me y que jo considero escrites en serio són un model d'ingenuïtat dintre del ordre que vostè cultiva: en conjunt fan riure, y en detall... també.

—Home! Comprench que no gasta compliments.

—Els justets y fóra.

—Bé: aixó li aprovo, veu? Però... no'ns apartem del nostre tema: tornem a la poesia. ¿Sap que, per més que vostè s'empenyi en trampejarho, estich penosament convençut de que també en aquesta florida branca del Art li fa nosa la rosada del modernisme?

—Tornemhi! Encara'm farà creure que hi parlat en xino!

GLOSANT...

Actualment l'*Hotel Martin* ja te tot l'aspecte de una veritable estació estiuada com la més granada que hi puga haber, ab tots els seus adherents; car sapigut es que en un punt reduhit ahont hi acudeixen gent de totes parts y de tots caracters, forçosament s'hi ha de notar un aldarull, una mena d'autonomia degenerada.

Mentres per una part hi ha gent que sent y admira aquesta naturalesa incomparablement bella y espléndida, y's delita pera fruhir de les costums que en ella hi campegen, hi ha per altre cantó un bloch que, ab tot y tapar les apariencies, cau de plé en el ridicol. He vingut a n'aquest estrém pera presentar als llegidors de L'ESTIUADA un grupet de jovincels y damiseletes de lo més cursi que hi puga haber, y que fa, com es natural, les delicies de les *mamás*, no dich dels *papás* porque prou feynes tenen els *papás* d'aquesta mena de jovenalla en fruhir d'una repòsada y *trevallada* (?) digestió, boy contemplant el faixat habano com se desfá en volutes aspirals de fumarela que guíia llurs pensaments financers cap a un cel tot rosat de paper de... *banch*.

Aquest grupet s'entreté cada nit al saló ab un pet de *matchiches* y *kukevalk*, que... vaja: l'estètica y l'higiene hi tenen molt que dir, y que no enquadra bé en aquest march espléndit de belleses de la terra; y lo més trist es que moltes d'aquelles boquetes, perfectament configurades, ab tot y ser catalanes estrañan llur accent, la llur veu, de broil armónich, ab un llenguatje foraster que parlan desastrosament, devenint un insult per contes d'un obsequi. Aixó 'm fá una tristesa! No vulgan veurer mos llegidors, ab lo que deixo apuntat, en mi una anticastellana, no, res d'aixó. La llengua castellana l'admiro, l'estimo, parlada pels propis llavis castellans, y estorgida fidelment en les planes de aquestos llibres sens parió que firma 'l gran Pereda y que's diuen: *Peñas arriba*, *Sotileza*, *El sabor de la tierruca*, *Nubes d'estio*, *Al primer vuelo* y tants d'altres. Pro parlada per qui no la coneix. . oh! es horrosa. Y's creuen fer un servey a la parla de Cervantes... Mare de Deu! Si estiguessin en disposició de rebre un concell els el donaria; pro, que 'n treuria?

D.

Avuy el carter m'ha portada una bonica postal de donya Carme (jo no sé 'ls lectors si saben que'm refereixo a la eminent escriptora Karr) preguntantme que m'han semblat els llibres que'm recomanà llegir en aquestos paratjes. *Esteles*, d'en Via; *De la corda Viva*, d'en Girbal, y *Animes ferides*, d'en Busquets y Punset, son els que ja he devorat ávidament. L'encantador estil



d'en Via y l'enjogassament d'estrofes d'en Girbal, es clar que m'han donat moments delitosos; pro la novela d'en Busquets ja es altra cosa diferenta, no perque vulga dir que sia mellor que 'ls dos llibrets de versos esmentats. Es que la novela's desenrotlla tota aquí al *Hotel Martín*. Es molt viscut tot alló y 'm fa pensar que l'autor, o ha passat llargues temporades aquí, y en l'època estival, o n'es fill. Donya Carme m'ha dirá: ella me'l presentá a la redacció de *Feminal* un cap al tart d'hivern. Li coneixia troços descriptius y versos referents al Montseny, que no'm plavían gayre, no se perque....

L'aspecte d'ell ja ho es d'un bosquerol de per aquestos indrets; pro no haguera dit may que servés les delicadeses que ha espargit en les planes d'*Animes ferides*. No sé perque'm sembla que d'un moment al altre m'ha de sortir de per aquestos reçons ¡Al menys hi hagués un *Rodergas* enguany al Hotel! El perfum de ses *Coralines* esborraria l'ambien *acastilat* que hi forma el grupet que he citat al començar.

Aquesta crònica l'he vinguda a escriure en una afrau paradisiaca

Molí d'en Boscá 28 Juliol 1908.

SHARA...

IMPRESIÓ

Desde la pedra, que d'origen celta es coneguda com la Pedra llarga y está clavada sobre la collada que a Sant Hilari y a n'el sot d'Arbucies parteix les aigues,

S'ovira esplendit, grandíós paisatge. La negra massa del Montseny altivol tanca la vista per ponent fent gala de sas immenses y fornides torres de Matagalls, Turó del home y punta de les Agudes

Y per l'orient y per mitj jorn extesa fins a besar els peus a la maríña queda la bella plana del Tordera sobre d'un llit que sembla ab sos matisos fet de esmeragdes

Jo solch anarhi cap al tart per veure pondres el sol y encendres els celatjes, y els cims dels monts, mentres que les ubagues fan el contrast, donant misteri a totes les fondalades

Tot l'encís misteriós de la montanya sembla brollar del fons entre la boira; I un sentiment immens, que apar tristesa, I que no ho es ben bé, sembla que surti de dins de la ànima.

J. GARRIGA MASSÓ.

Sant Hilari 27-7-1908.

QUESTIÓ ESCOLAR

Una de les condicions indispensables que ha de reunir tot poble mitjanament avansat es la de tenir un edifici destinat a Escola pública ahont els noys puguin rebre ab fruit la tasca educativa y instructiva de llur mestre; perqué 'l no ferho aixís es comensar a escriure per l'última plana o comensar una casa per la teulada.

Un poble que solsament es preocupi d'alsar cases y chalets, pero que resti indiferent devant d'un edifici-escola ruinós, no's pot anomenar en cap manera *poble culte*: L'Escola continuarà essent cada jorn un pilot de pols y criatures, ahont la tasca del mestre més expert resulta poch menys que impossible de realisar.

Hem de confessar ab pena que, desgraciadament, encara existeixen en moltíssims pobles, desastrosos locals destinats a Escola pública ahont hi manca llum, aire, etc; desgraciadament encara hi han molts pobles que ab el fatidich *aixís ho hem trobat y aixís ho deixarem*, es goitan casi automaticament els locals destinats a Escoles públiques, com a una cosa acostumada ja a caminar ab crosses...

Y veusel aquí un problema importantíssim, que m'ha fet pensar una pila de vegades lo qué podria succeir respecte a la instrucció popular quan mitjansant l'Autonomia s'encarreguessin totalment d'aquest assumpto *aquells* que avans no van sapiguer pagar com cal els sous a llurs mestres, y que actualment no's procuren locals-escoles *mitjanament decents*. Perqué l'amor a la regió ha de anar junt ab la *sinceritat*, y per consegüent hem de regoneixer que no tots els pobles y poblets de Catalunya farien lo que dehuen, y en aquest cas ¿qui 'ls obligaria, y com?

La resposta a l'anterior pregunta mereix article apart. L'ESTIUADA segurament compta ab bones plomes que puguin fernos coneixer a tots els mestres públics el criteri definit que 'ls capdevaners del catalanisme tenen format respecte aquest assumpto.

M. CANTARELL

Viladráu, Juliol de 1908:

PELS COMPANYS CONDEMPNATS

L' ESTIUADA responenent als sentiments de germanor que deuen regnar sempre entre 'ls bons catalans, y molt mes quan germans nostres en ideals sofreixen persecussió per son amor a la Patria. obra una subscripció pera endolcir el calvari que sofreixen fa temps els companys de *Metralla* Srs. Llangort y Quintana.

Llista.—Florenci Pernau 0'50 pessetes, Pere Fauria 0'50, Narcís Poudevida 2, Ramón Casabosca 0'50, Manel Rovira y Coll 1, Jaume Parareda 1, Amadeu Durán 0'50.

Total, 28 pessetes.

NOVES

El Sr. Ventosa ha presentat al Congrés una proposició de llei, pera que s' inclogui en el plan general del Estat una carretera que, partint del kilometre 17 de la d' Arbucias, Viladrau y Vich, y passant per Coll de Rabell, acabi a n' aquesta vila.

Hem tingut el gust de saludar al diputat a Corts per la Seu d' Urgell Sr. Garriga y Masó, que passarà alguns dies en aquesta, al costat de la seva distingida familia, aixís com també als notables compositors Marraco, pare y fill.

Va ser aprovat pel Govern Civil, el plano pera cobrir la riera de Villacrosa, desde 'l pont del carrer d' Arbucias al de l' Estat.

La nostra vila va animantse depressa, depressa... Ens atansém al fort de la temporada que segurament may s' haurá vist tant concorreguda. Actualment el nombre d' estiuejadors es extraordinari; sense por d' exagerar dirém que passa de 2,500.

Continuant la llista de families, afegirém els noms de les que sabém, arribades recentment: Carme Camps de Milá, el notable escriptor valenciá D. Eduard Escalante, Policarp Pascual, Doctor Fargas, Marquesa de Montsolís, Tobella, Cornet y Mas, Bellsoley, Galí, Gausó, Tolosa Nadal, Soler, Joan Puig, Raventós, Serrat, Gumá, Llorens, Rubí, Cabané, Mario, Campllonch; Piera, Xifré, Feliu Faiges, Dr. Joseph Zaragoza, vicesecretari de Cambra del arquebisbe de Tarragona, Ferrer, Pere Feliu Badaló, Orriols y Joseph Millet.

La companyia de telégrafos del Regiment mixte d' Enginyers de Barcelona, está fent practiques de telegrafia en aquestes montanyes, havent extés una línia entre Viladrau, Espinelves, Fontpícant, Arbucias, Hostalrich y aquesta població.

Es digne de tots els elogis, la manera com se compleixen les ordenances municipals, especialment lo que a netedat pública atany.

Mercés a acertades disposicions y al Concell dels empleats municipals, la nostra vila pot figurar al costat de les més principals de Catalunya.

Se troba estiuejant en el Balneari el Doctor Dn. Joseph M.^a Roca, expresident, de l' entitat capdal del Nacionalisme a Catalunya l' *Unió Catalanista* y actual President del Ateneu Barcelonés.

Benvingut sia.

El dia 25 s' inauguraren en el café de Catalunya, els balls y concerts, anant a cárrech d' un brillant tercet dirigit per el professor de piano del Conservatori del Liceo de Barcelona D. Lluís Pamies.

En el mateix local s' hi ha instalat un cinematògraf.

Els joves de la Colonia estiuejadora, organisen un gran ball, en obsequi a les senyoretes que també estiuejan.

En la sessió de primera convocatoria celebrada 'l dilluns, l' Ajuntament, acordá per unanimitat, donar el nom de Joseph Gravalosa al carrer comprés, entre 'l de la Carretera y el pont de la Riberada.

Matadero.—En la semana passada 's mataren 117 xays, y 8 badelles.

El diumenge prop-passat a la nit, se tocaren sardanes al Café de Catalunya, les que foren ballades per distingida concorrencia.

L' artista el Caballero de Gurt ha donat algunes sessions de prestidigitació que s' han vist concurrendíssimes.

Per l' Alcaldía s' ha publicat un band citant als joves sorteijats aquest any, que vulguin concórrer al acte del ingrés en Caixa que tindrà lloch demá.